

RÓZSA ÚJSÁG

ÁTALÁNOS
RÓZSÁSZATI SZAKKÖZLÖNY

II. évfolyam.

3-ik szám.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:

DR. KAUFMANN ERNŐ, PÉCS-SZABOLCSON.

Az évfolyam júniusban kezdődik. Megjelenik évenként 6 füzetben, minden második hónap elején. — Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt. — Mindennemű küldemények a szerkesztő nevére czimzendők. — Reklamációk csak a megjelenési hónap (június, augusztus, október, december, február és április) 20-ig vehetők figyelembe.

PÉCSETT, 1888.

NYOMATOTT ENGEL LAJOSNÁL.

HIRDETÉSEK.

GEBRÜDER SCHULTHEIS

Steinfurth bei Bad-Nauheim in Hessen

ajánlja legújabb rózsáit a következő áron:

Red. Pet. — Bengál. (R. Parker) sötét karminpiros.....	4.50	márka
Lady Castlereagh. — Thea (A. Dickson & S.).....	12.—	"
Comtesse Antoine Migazzi. — Rem. (Dr. Benkö)	12.—	"
Caroline d'Arden. — Rem. (A. Dickson & S.)	12.—	"
Duchesse of Leeds. — Rem. (R. Mack)	7.—	"
Lady Alice. — Rem. (G. Paul & S.)	12.—	"
Queen of Autumn. — Rem. (G. Paul & S.)	10.—	"
Sir Rowland Hill. — Rem. (R. Mack.).....	7.—	"

Ezekon kívül **Geschwind** és **Drögemüller** ujdonságait, valamint a legjobb régi és újabb kerti rózsákat a legjutányosabb árak mellett.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

— — — Német levelezés. — — —

Arjegyzéket kívánatra díjtalanul küldünk.

Rózsakedvelők

1800 régiebb és újabb rózsafajokban bő választékot találnak
legolcsóbban és diszpéldányokban

Gebrüder Kettten

rózsakertészeknél Luxemburgban.

Levelek Luxemburgba 10 krért, levelezőlapok 5 krért szállítanak.

Rózsagalyak a téli oltáshoz,

a legjobb fajokból és kitűnő minőségben, darabonként (2—3 oltáshoz)
10—15 krért szállítanak november végeig

a Rózsza Újság szerkesztősége útján.

Tartalom. A rózsza szaporítása dugványozás által. — Szegeden. — A hamburgi rózsatők. — Pumila Alba. — Sanglant. — Beauté de l'Europe. — Bonquet d'or. — Souvenir de Victor Hugo. — Honourable Georges Baneroff. — Julius Finger. — Takarás félddel. — A lisztharmat ellen. — Futóroszák felerősítése. — Rózsanevek a népnél. — Művészeti szabadalmak. — Ergostat. — A pécsi kiállításról. — Új rózsafajok. — Irodalmi szemle. — Műmelléklet: Hamburgi rózsatők.

A RÓZSA SZAPORÍTÁSA DUGVÁNYOZÁS ÁLTAL.

Földünknek összes fa- és cserjenemű növényei háromféle uton szaporíthatók: 1. a növény magjáról, 2. dugványozás és 3. nemesítés által; — mind ama szaporítási műveletek, melyek e háromtól látszólag elütnek, lényeg tekintetében a felsorolt háromféle szaporítási lehetőség egyikének keretébe sorolhatók. A kertben művelt fa- és cserjenemű növények szaporításánál természetesen szintén csak e három módszer alkalmazható s már most a növény sajátágától, meg a kertész ügyességétől fog függni, hogy valamely adott esetben melyiket fogja sikeresen alkalmazni. Némely fa vagy cserje csak magról szaporítható, míg a másikonál a dugványozás, vagy a nemesítés sokkal sikeresebben alkalmazható. A nemes rózsát mind a három módszer szerint szaporíthatjuk, csakhogy itt a magról célzott szaporítás a rózsza tulajdonságánál fogva akkor, ha hasonló fajt vagy válfajt akarunk nyerni, egyáltalán nem alkalmas; igen sok kerti rózsza, de különösen a finomabb fajok, érett magvakat egyáltalán nem teremnek, a durvább fajok érett magvai elvetve, csak részben kelnek ki s bár a fiatal magoncok helyes kezelés mellett gyakran hatalmas bokorrá fejlődnek, rendszeren teljesen elveszítik anyáik jellegét; másrészt meg az ily tenyésztésmód

nehézkés, roppant hosszú időt vesz igénybe s bár új fajok termelése szempontjából a rózsaszat magasabb körébe tartozik is, gyakorlatilag értékesíthető szaporítási módnak nem tekinthető s ez idő szerint a szorosabb értelemben vett rózsatenyésztők (Rosenzüchter) által gyakoroltatik. Magról manapság tömegesen csak az alanyul használt vad rózsafajok szaporíttatnak s miután a cél egészen más, mint egy kerti fajnak a szaporítása, tekintetbe e szempontból nem vehető. A dugványozás által eszközölt szaporítás a kertészre nézve már sokkal fontosabb; az így nyert csemetek felérnek egy magonc értékével, mivel minden izökben az eredeti anyafaj tulajdonságaival bírnak s termelésüknél nem kell a kertésznek azon sok kellemetlenséggel megküzdnie, melyek a nemesített tőknél szükségképpen előfordulnak. A nemesített tő ugyanis kivétel nélkül két különemű fajból vagy válfajból áll, melyekből az egyik mint alany, hivatva van a másik rész, vagyis a nemesített növény táplálására s hordozására; — a nemesítés által azonban nagy előnyére válik a kertésznek egyrészt a nemes korona gyors kifejlődése s a tő alakjának tetszés szerinti módosíthatása, másrészt a művelet rendkívüli egyszerűsége s kivitelének könnyüségé, mely

okok folytán a rózsaszaporítása legtöbb esetben nemesítés által gyakoroltatik. Dugványtökéinknél nem vagyunk ugyan képesek a rózsának pl. egy fáska alakot adni, de termelésénél azon óriási előnyben fogunk részesülni, hogy a dugványtő minden ízében azonos másolata lesz az anyafajnak s eszik mellette a kellemetlenségeknek azon sorozata is, mely a nemesített tő alanyánál szükségképpen feltűnik, nevezetesen az alany folytonos előburjánzása. Némely kerti rózsafaj dugványozás által vagy éppen nem, vagy csak előnyösen nem szaporítható; ezek a fajok többnyire a remontáns-csoporthoz tartoznak s ezeket rendszeren nemesítés által szokás szaporítani; — más fajok ismét vékony hajtásaik miatt csak nagy ügyvel-bajjal nemesíthetők, de könnyen dugványozhatók; ezeknél lemondunk a magas törzsű fáska előnyeiről, hanem azokat dugványozás által szaporítjuk; ilyenek első sorban a bengálrózsák, a Noisette-rózsák legnagyobb része, a thea-csoportnak egy tekintélyes része, több thea-hibrida, néhány bourbonrózsza s a remontánsok közt is akad néhány faj, mely dugványozás által könnyen szaporítható, csakhogy ezeknél többnyire kimutatható, hogy remontáns jellegük mellett thea- vagy bourbon vért is tartalmaznak sejteik nedvforgalmában.

Bebizonyított tény, hogy némely rózsafaj csakis mint dugványtő fejt ki teljes pompáját, míg nemesített állapotban csak satnyán diszlik; másrészt a dugványtők számos rostos gyökereik folytán csaknem kivétel nélkül alkalmasak az edénytenyésztésre s így természetesen melegházakban a téli hajtásra előnyösebben használhatók a legtöbb nemesített tőknél; végre nagy fontossággal bír azon körülmény is, hogy a dugványtők a gyakori átültetést igen jól tűrik, kiásatásuk hosszú durva gyökerek hiánya miatt igen könnyen eszközölhető, tehát a tél elől fagymentes helyre tehetők ideiglenes edényekben, hogy tavasszal kedvünk szerint csoportosítva kiültethessük azokat.

A dugványtők rendszeren nehezebben teleltethetők át a szabadban, mint a nemesítettek; vannak ugyan itt is kivételek, mint

pl. Général Jacqueminot, Captain Christy, La France, Triomphe d'Angers s többek, melyek a szabadban rendszeren kevés takarás mellett is jól áttelelnek, míg a többiekre, de különösen a bengál, s a thearózsákra, egy kemény tél biztos halált hozhat. Ez utóbbi körülmény látszik a rózsatermelők legnagyobb részét a dugvány általi sokszorosítástól elriasztani; ha azonban alaposan meggondoljuk, hogy legkönnyebben a legfinomabb fajok dugványozhatók, nagyon hamar rájövünk, hogy ezek a fajok nemesített alakban is könnyen kivésznek a tél hidegének behatására. A dugványozás általánosításának óriási akadályul szolgál még a szaporításnak gazdasági oldala is, mert ha tekintetbe vesszük, hogy egy dugványon rendszeren három szemet kell hagynunk, melyekkel háromszor szaporíthatunk volna nemesítés által, ugy takarékosági szempontból az előny mindig a nemesítés oldalán van; tegyük fel csak egy esetet: készítsünk pl. a La France-ből 100 dugványgalyat, ez egyenlő 300 nemes szemmel; e száz dugványból még a legkedvezőbb esetben is elveszítünk 15 darabot vagyis 45 szemet; ha e 300 szemet nemesítettük volna, kedvező körülmények közt alig veszítünk vala 15 szemet el; — nyertünk tehát a 300 szemből dugványozás által 85 tőt, míg nemesítés által 285 tővel fogunk rendelkezni, még pedig sokkal rövidebb idő alatt, mint a dugványozás által s vesződésünk sem volt annyi. Ez azon fontos mozzanat, mely különösen az üzletkertészt riasztja el a dugványozástól.

A dugványozás első sorban az edénytermelésre nézve bír fontossággal s így attól jóformán el sem választható; oly fajknál alkalmazzuk tehát, melyek leginkább téli hajtásra, vagy szobánk díszítésére szolgálnak, vagy vékony gyenge hajtásaik miatt a nemesítésre nem alkalmasak.

Magának a dugványozás műveletének tárgyalása előtt szükséges azon fajok ismeretése, melyek helyes kezelés mellett könnyen gyökeresednek; e fajok ismeretével különösen kezdőknek mutattatik meg a helyes irány, nehogy e célra alkalmatlan, de erős növésük miatt galyakban bővelkedő

fajokat haszontalanul dugványozgatva, végre kedvüket veszítsék e különben igen nemes foglalkozástól.

A rózsafajok dugványkéességét nem a csoportok s nem a családok határozzák meg, hanem azon gyakorlati eredmények, melyek

sok évi tapasztalatok útján szerevezve, kérésről kertészre hagyományosan származtak át; — az irodalom e kérdéssel még eddig nem foglalkozott. — Dugványozásra a következő fajok ajánlhatók: *)

Kúszók csoportja.

Anemonaeflora (Van Houtte)
 Beauté des Prairies*
 Calypso
 De la Griffériaie*
 Mad. Sancy de Parabére*
 „ Vivand Morel
 Nympha Tepla
 Polyantha

Bengál csoport :

Alexina
 Belle Marseillaise*
 Cramoisi supérieure*
 Ducher*
 Eugène de Beauharnais
 Imperatrice Eugénie
 Le Vésuve*
 Louis Philippe*
 Pallida (Ordinaire)*
 Rival de Pestum*
 Purpur von Weilburg.
 Md. Jean Sisley
 La Fraicheur
 Gloire des Lawrences*
 Lawrenceana*

Bengál-hibrida :

Triomphe d'Angers.*

Polyantha-csoport :

Anna Marie de Montravel
 Mignonette
 Paquerette*
 Perle d'or.

Thea-csoport.

Adam*
 Anna Olivier
 Belle Lyonnaise*
 Catherine Mermet
 Devoniensis*
 Duehesse Mathilde
 Etendard de Jeanne d'Arc*
 Gloire de Dijon*
 Goubault*
 Homère*
 Innocente Pirola
 Mad. Bérard*
 „ Chédane Guinoisseau
 „ Falcot*
 Marie van Houtte
 Perle des Jardins*
 Papa Gontier
 Safrano*
 Sombreuil*
 Souv. de Paul Neyron
 „ de Thérèse Levet
 Sunset

Thea-hibrid-csoport :

Antoine Mermet
 Camoëna*
 Duchesse of Connaught
 Lady Mary Fitzwilliam*
 La France*
 Md. Etienne Levet*
 „ Léonard Lille*

Noisette-csoport :

Aimée Vibert
 Bouquett d'or*

Céline Forestier*
 Lamarque
 Namenlose Schöne*
 Ophirie
 Solfatare
 William Allen Richardson.

Noisette-hibrid-csoport :

Mad. Alfred Carrière
 Md. Alfred de Rougemont*

Bourbon-csoport :

Catherine Guillot
 Elise Flory*
 Hermosa*
 Leweson Gower*
 Louise Odier*
 Mistress Bosanquet*
 Maréchal de Villars*
 Reine Victoria
 Souv. de la Malmaison.*

Remontáns-csoport :

Alba floribunda
 Alfred Colomb*
 Captain Christy*
 Elisa Boëlle
 Général Jacqueminot*
 Jules Margottin
 Julius Finger
 La Reine (Laffay)*
 La Rosière*
 Magna Charta
 Marie Baumann
 Mad. Victor Verdier*
 Xavier Olibo.*

(Folyt. köv.)

S Z E G E D E N .

Angolország, Franciaország, Belgium, Hollandia és Németország városai, ha valamely nyilvános kert vagy üdülőhely létesítését elhatározzák, egyidejűleg pályázatot hirdetnek a leendő közhely legjobb tervezőjére. A beérkezett tervrajzokat rendszeren egy

»ad hoc« bizottság szokta megbírálni, s a néha jelentékeny pályadíjakat a legjobbnak odaitélni. A pályázatban rendszeren több műkertész szokott részt venni s a pályanyertesnek a zsebre nyomott versenydíjon kívül még azon dicsőség is kijut, hogy a létesítendő

*) A *-al jelöltek különösen alkalmasak.

közhely az ő teremtményeként szerepel; a közvélemény éppen úgy említi nevét a kert vagy park bírálatokor, mint pl.: Dürer, Schmidt, Ybl stb. jeles építészekét valamely monumentális épület szemléltékör. Látjuk ezekből, hogy a külföld a köz-üdülőhelyekre, de különösen a népkertekre és a sétányokra igen nagy gondot fordít s azokat éppen oly fontos tényezőknél tartja, mint akár a köz-épületeket. — És ebben van is valami; — nem tekintve amaz előnyöket, miket egy ily köz-kert a hat napi dohos műhelyből szabad levegő után vágyó munkásnak, vagy agyvelejét kipihentetni akaró tudósnak nyújt, mily óriási befolyással lehet esetleg az ország általános kertészetének fejlesztésére!

Nevezetes közkerteket az ország minden részéből felszoktak keresni a műkertészek, akár csak Velence archeologiai kincseit a műépítők, vagy Drezda képcsarnokait a festők, hogy ott a hasznosat a kellemessel összeköthessék. Így váltak nevezetessé Páris, Stuttgart, Lipcse, Berlin és Bécs köz-kertei is. — Hazánkban ez az ügy ott tévolyeg valahol a pöttendi kurtakocsma sötét kuczkjában, hova a nap, borizü hangokkal telített levegőn át, ötévenként vagy hatévenként terjesztheti csak be egyszer megtört sugarait a kortesek ingó alakjai közt, hogy azután öt vagy hat évre ismét a sötétség üssön benne tanyát. — Ilyenkor szoktuk nagy hangon hallani az »i g é r e t e k e t« — Nagy lelkesedéssel szólunk azonban a Margit-szigetről, eltituláljuk azt a nyolczadik paradicsomnak; — hanem azután rögtön elfogy a nóta, mert Budapest többi köz-kertei, tán az Erzsébet-téri sétány kivételével, jóval a középen alul állnak, a Margit-szigeti nyolczadik paradicsom pedig nem a m u n i c z i p i u m műve. — Ha a dolog a fővárosban így áll, mit várhatunk a vidéki városoktól?

A fiui kegyelet ösztöne 18 év mulva szülőföldem felkeresésére készített, mely alkalommal diákkorom metropolisát, a közel fekvő újraépült Szegedet is felkerestem, melynek egykori romjain felséges Királyunk kimondta a nagy ígét: »Szeged lesz, még pedig szebb lesz!« — Lett is belőle egy kis Budapest, az igaz, de csak addig a

határig, a hol a kormány végződik s az önkormányzat kezdődik. A gyönyörű utcákat s tágas tereket nem söprik; — no de ez minket csupán mint adózó honpolgárokat illet; — köz-kertei pedig, — no ez már a mi tárgyunk, — nagyon is a harmadrenden állnak. — Nézzünk csak kissé jobban körül: az ujszegedi népkertnek jegenyéit s többi fanemü növényeit, a talaj kövérsége csaknem az emberi kéz hozzájárulása nélkül fejlesztette óriásokká; nem találunk azonban seholy egy művészi szönyegcsoportot, vagy üres gyepes helyeken rózsatöket, pedig az ilyeneken az árnyékban ülők szemei oly kellemesen szoktak legelészni! — A város területén ott találjuk a régi vár helyén a Stefánia-sétányt, melynek tervezete — meg kell vallanunk — mesteri kézre vall, a kivitel azonban rendkívül gyarló. Van benne *Hybiscus* »quantum satis« s azután néhány satnyán fejlődő coniferán kívül hegyi erdeinkben bőven található diszfa és cserje, a gyep sem hagy sok kívánni valót fenn, pompás vízvezetéki berendezést is találunk, valamin azonban megakad a szemünk, — az az bár megakadna, hiszen éppen az a baj, hogy nem akad meg — s ezek a rózsák, melyeket ott hiába keresgélünk; — pedig rózsákkal e gyönyörű fekvésű sétahelyet allah kilenczedik paradicsomává lehetne varázsolni. Megvizsgáltam a Stefánia-sétány talaját s azt a rózsatenyésztésre nem csak alkalmasnak, hanem kitünőnek találtam; együtt van benne a nehéz kővér iszapos agyag, kevés lazító folyamhomokkal éppen megfelelő arány szerint keverve, egy szóval: a rózsatermelés helyes ismereténél s a jó akaratnál egyéb nem hiányzik, hogy e gyönyörű, északról a nagy palotáktól védett sétányból világhírű kert varázsolathassék elő.

Szívleljék meg e hazafias leczkét Szeged városatyái s ne mulasszák el a költséggel alig járó rózsatenyésztést legalább a kies fekvésű Stefánia-sétányban inaurálni; — ha kertészük nem értene hozzá, van Szegeden egy igen ügyes és szenvedélyes tekintélyes rózsatenyésztő polgártársuk, kinek becses nevét magán uton szívesen elárulom az ügy érdekében s reményem, hogy emli-

tett rózsatenyésztő collegánk nem fogja ezt zokon venni, hanem jó tanácsaival mindenkor szívesen fog szolgálni.

A mi pedig Szeged általános rózsaszatát illeti, részint örvendetes, részint szomorú tapasztalatokat szereztem. Szomorú volt azon tapasztalatom, hogy magában a városban a rózsza csaknem teljesen hiányzik, pedig ott vannak a legszebb apró bekerített s némileg már kerti művelés alá vett telepecskék a köztereken, mint pl. a Széchényi-téren, a palánki templomtéren, a városháztéren, a törvényszék háta mögött stb, melyek a rózsákra mintegy várni látszanak. E köztéri telepecskéknél a kertész úgy látszik a tülevelüekre fekteti a fősulyt; — nézetem szerint ez igen téves eljárás s a kívánt sikerre soha nem fog vezetni, minthogy az alföldi talaj- s időjárás viszonyok ezek diszlésére egyáltalán nem alkalmasak; — a tülevelük magas hüvös fekvést s első sorban pormentes hegyes vidéket igényelnek.

Hogy egyes magánosok, a szem elől rejtett kerteikben mennyiben művelik a rózsát, megállapítani nem bírtam, de a gymnasiumi palota tiszaföldi udvarán láttam néhány csoportosított bokortót s ezek augusztus elején meglehetősen viritottak is. — Szomorú volt még tapasztalatom a rózsának kereskedelmi forgalmát illetőleg is; — Szegednek egyedüli virágüzletét Kallus Anna Széchényi-téri virágkereskedése képezi; itt azon szomorú értesítést vettem, hogy élő virágokban, de különösen a lemetszett rózsában az évi forgalom oly csekély, hogy

szót sem érdemel. A tisztességes urhölgy állítását csakugyan beigazoltam találtam, mert augusztus 5-én az alsóvárosi templomban búcsú lévén, a városi polgárságot teljes számban s teljes ünnepi díszben láttam az utczákon járni-kelni; — díszlett a hagyományos pitykés-mándli, a szép leányok pedig csaknem leroskadtak a nehéz selyem sulya alatt, de a tömérdek polgári elem közt csupán egyetlen fiatal ember kabátjának bal hajtókáján láttam élő Gloire de Dijon-t s csupán egy polgárleány keblét díszíté egy kis élő rózsacskor. Ha a szegedi derék legények és szép leányok tudnák, hogy mily jól állott a rózsadíszítésüket fiatal társuk ruházatán, bizonyára tömegesen díszitenék fel magukat élő rózsákkal. E kivételes tapasztalat örvendetes benyomást tett kedélyemre s feljogosít ama feltevésre, hogy magyar népünk e magvánál nem veszett még ki az igazi szép iránti érzék, csak fel kell azt benne kelteni. Örvendetes haladásnak nevezhetem még, hogy az ujszegedi s szatymazi nyaralókban a rózsza termelése magánosoknál nagyobb lendületet kezd venni, sőt egyik-másik tulajdonos Budapestre is sok lemetszett rózsát szállít.

Végre ama boldog reményemnek merem jogos kifejezését adni, hogy mire szülőföldemet másodízben felkeresve, Szegedet is meglátogatom, a szegedi derék legényeket és szép leányokat egytől egyig felrózsázva fogom láthatni az ünnepi napok hagyományos ajtatosságai utain.

Quartus.

A HAMBURGI RÓZSATÖK.

— Ábrával. —

Ujabb időben az edénytenyésztésnél nagyon lábra kaptak az alacsony törzsecskékbe nemesített rózsák. Az edényrózsáknak ez alakját leginkább *Harms* hamburgi rózsakertész hozta be s azóta az ilyen rózsákat *hamburgi* rózsatöknek szokás nevezni. A hamburgi rózsák törzsét részint magoncok, részint dugványok, részint erdei tök

képezhetik; dugványtöket eddig csak *Harms* tenyésztett*) — Ezen alanyok ősszel a szabadföldbe ültetendők, hol a következő tavasszal jó korán beszemezve, őszig annyira kifejlődnek, hogy most cserépbe ültethetők; a begyökeresedés szintén egy évet

*) Lásd a »Rózsa Ujság« mult évi 8-ik számában.

vesz igénybe, mely idő alatt a koronáról minden megjelenő bimbó lecsipetik, mire a hajtató rózsátó készen áll. — Ha az alany azonnal cserépbe ültetetik s a nemesítés a melegházban történik, soha oly erős hajtatótőt nem kapunk, mint a leirt eljárás mellett. — Legujabban azon vita merült föl, hogy a háromféle alany közül melyiknek adassék az elsőbbség; — sokan az erdei alanyok mellett kardoskodnak, mások a magonc-alanyokat dicsérik, míg Harms a dugvány-alanyok mellett emel szót, sőt ilyenekbe nemesített edényrózsákat már több helyen ki is állított. Ugy látszik, hogy az

alany megválasztása tökéletesen egyre megy, csak egészséges és erős példányokat használjunk.

A hamburgi rózsatőknek a gyökér-nemesítvények fölött azon nagy előnyük van, hogy náluk az edény földje igen könnyen hozzáférhető, míg a bokortők sűrű elágazódás mellett azt néha annyira elborítják, hogy a föld fellazítása, vagy a fejföld kicserélése nagy bajjal s rendszeren a hajtások megsértésével jár. — Mellékletünk egy ily hamburgi rózsatőt ábrázol a szabad földben.

£

B I R Á L A T O K.

Pumila alba.

Polyantha-hybr.

Tisztafehér, közepén némi igen gyenge sárgás árnyékolattal, a bimbók gyengén rózsaszínűek; kicsiny, legfőlebb 5 cm. átmérőjű, lapos, jól telt, keskeny hossz as ékalaku szirmai befelé fokozatosan kisebbülők, zsindeyesen kifelé, de vízszintes irányban dőlve, mi által a rózsa aster-alakot nyer; — tartása is jó, illata pedig kellemes, némileg a szegfűéhez hasonló. Porodák gyér számmal vannak jelen, de igen jól fejlődve; a szintén gyér számu bibék bolyhos szárai tövükben egy karcsu oszlopocskává vannak összeforrva, halvány tálcsáik némileg czafrangosak s a porodákkal egyenlő magasságban állnak. Kehelylevelek kicsinyek, öblösek, felületükön homályosak, igen rövid, fénylő, félig fekvő merev szürke hajzattal borítva, melyek közt néha, különösen a széleken néhány igen apró piros szörmirigy ül; belső felük sűrű selyemszerű gyapjazattal borított. Fogazat tekintetében a kehelylevelek állandóságot nem mutatnak s rendszeren csak kettőnél, ritkán háromnál találunk némi durványos fognyujtványokat. Maghon kicsiny de szabályos hossz as kehelyalaku, felül szépen befűződve; világos zöld felületét ezüstösen fénylő, lefelé irányuló sűrű rövid bolyhos hajzat borítja; ugyanilyen hajzat

borítja a karcsu nyulánk, lehajló virágocsánt is, melyen ezenkívül még elszórtan álló apró szörmirigyecskék is láthatók. Murvák az 5—12 virágból álló csokor alján gyér számban kettesével vagy hármával fordulnak elő, keskenyek, hártásak, néha igen aprók és nagyobbak egyszerre fordulnak elő, gerely- vagy lándzsaalakuak, szélük szörmirigyek, felső lapjuk pedig mindenkor rövid, ezüstösen fénylő sertés szőrökkel borított. Levélnyél feltűnően erős és megnyúlt, alul 6—10 kisebb-nagyobb, a csúcslevél főerezetére is átterjedő halványzöld áttetsző, csak kissé hátrahajlott tüskével s több igen rövid szörmiriggyel borított, felül szélesen de sekélyen, csorgaszerűen barázdált, a fenéken néha gyenge hosszanti orommal, a barázda szélein több apró szörmirigy ül, melyek közt erős nagyítás mellett finom gyapjas bolyhozat látható. Melléklevelek keskenyek és rövidek, kurta, széles alapu csúcsban végződnek, széleiken finoman mirigyszőrösek, felső lapjukon néha finoman és röviden sertézettek. A lombzat 7, ritkábban 5 keskeny, sajátágosan babosan recézett, megnyúlt, világos zöld levelekből áll, melyek széleiken sekélyen, kissé karélyosan fűrészeltek. Növése gyenge és rövid, oldalt elágazó, sima, csakhamar érdesülő hajtásai világos zöldek s csak igen gyér

számu gyengéd, karcsu, könnyen lehulló tüskékkel fegyverzetek. Virágzata rendkívül dús, úgy, hogy viritáskor a csokrocskák az egész koronát elfödik. Mint magas, vagy félmagas fácskák, igen szép gömbölyű koronaképzésre alkalmasak s igen gyakran megújuló virágzatuk által minden kertnek díszére válnak. Alacsonyán már oldalt elágazó rövid hajtásai miatt se nemesítsük, kivéve, ha szegélyekhez, vagy alacsony csoportosításokhoz kívánjuk alkalmazni. Nyesése félrövidre vételessék s a korona belseje jól kitisztíttassék, télire pedig könnyű száraz takaróval lássuk el.

E rózsza igen régi lehet, eredete is már feledésbe ment, az üzletkertészek pedig nem is foglalkoznak vele, holott említett jeles tulajdonságai miatt méltán megérdemel egy igénytelen helyet a kertben. Csoporthelyzetére nézve eddig nagy homály uralkodott; Nietner a Noisette-csoporthoz számítja, mit csokros virágzata s nagy hasonlatossága az Aimée Vibert-hez némileg igazolni is látszik, ha azonban összeforrt bibeszárait tekintetbe vesszük, azonnal tisztában kell vele lennünk, hogy e rózsza az összeforrt bibeszárakhoz (*Synstylae*) tartozik s egészen jogosan sorozható a polyanthák korcs-csoportjához. Megszerzése igen nehéz, mivel a nagyobb üzletkertészek már nem termelik s csak itt-ott találjuk még néhány uradalmi kertész gondozása alatt, vagy magán rózsakedvelőknél.

Sanglant.

Bengal. — Liabaud, 1874.

Világosabb, vagy sötétebb karminpiros, helyzet és időjárás szerint, de közepén rendszeren világosabb; gyengéd külső öblös szirmainak hátsó lapja sajátságos børszerű hárszédőzettel s ezenkívül finom szabályos hosszanti erezzel van átszöve. Középnagy, néha nagy, lazán telt, meglehetősen gömbölyű alakú, szabályos alkotású, csak belső kisebb szirmai ziláltak, mi által azonban a rózsza szép alakjában nem szenved változást; jó tartású, gyengén illatos. Porodák számosak, fejlettek, hosszú karcsu világos karmín nyélen jól kifejlődött, ketté hasadt sárgás por-

tok foglal helyet; bibék gyér számmal fordulnak elő, száraik erősek, szép sötét vérpírosak, kicsiny kerek, patkóalakulag hasított halvány talcsákkal. Kehelyszirmok aránylag aprók; kettő épszelű, kettő kétoldalt fogazott, egynél pedig csak egyoldalon találunk fogakat, melyek egyáltalán nem állandók s néha egészen hiányzanak; ez utóbbiaknál a széleken s néha a külső lapon is, apró szőrmirigyek ülnek; belső lapjaik fehéren gyapjasak. Maghon szabályos kehelyalaku, felül jól befűződve, hamvasan tengerzöld, elszórt fehér hám alatti mirigyekkel, különben rendszeren csupasz. Virágkocsány félhosszu, erős hengeres, napoldalán barna, sűrűbben ritkábban rövid szőrmirigyekkel borított. Murvák állandók, átellenesek, rendszeren a közepén és a csúcson kiszélesednek, az alap felé mirigyesen rojtosak, feljebb mirigyszőrők. Levélnyél erős, alul 8-12 erősebb, a csúcslevél főerezetere átterjedő hosszú, a csúcán hátragörbült halvány tüskékkel s ezek közt szőrmirigyekkel borított; felül csorgaszerűen barázdált, melynek oldalain gyéren álló szőrmirigyek ülnek. Melléklevelek rövidek, szélesek, előre álló tompa csúcsban végződnek, széleiken mirigyesen rojtosak. Lombozat ritkább, keveset fénylő, teltzöld, állandó; egy nyélen rendszeren öt levél van, melyek széleiken különösen a csúcs felé szabályosan vannak fűrészelve. A bokor növése aránylag erős és elágazó, nem sudaras; sima hajtásai gyér számu, hamar lehulló halványbarna karcsu tüskékkel fegyverzetek. Virágzata igen dús, szakadatlanul megújuló, rendszeren hármásával egy bugában a hajtások végén, míg edényben tenyésztett dugványbokrainál az egyesén álló virágok gyakoriabbak. Magasan nemesíthető, de mint kertirózsza, bár igen dúsán és gyakran virit, hamar elnyiló virágzata miatt kevésbé állja meg a helyet; sokkal czélszerűbbek dugványtői, melyek csoportosításoknál, vagy szegélyzetnél igen jól beválnak, sőt edényben tenyésztve hajtásra vagy szobatenyésztésre is használhatók. Nyesése félhosszúra vételessék, télire azonban szabadföldi példányait meleg száraz takaróval kell földni. Eredete ismeretlen, de gyenge, némi-

leg a centifoliára emlékeztető illata azt látszik bizonyítani, hogy nem tiszta bengálvér, bár egyéb eltérő tulajdonságot nála nem vehetünk észre.

Beauté de l'Europe.

Thea. — Gonod, 1881.

A mélyben sötét baraczkársárga, a szirmok csúcsa felé gyenge rezes színezettel, külső szirmainak széles csúcshétye kifehéredő. Igen nagy, gömbalaku, tömötten telt, belső kemény szirmai legtöbb esetben összegomolyodvák, a külsők elég szabályosan alkotottak; lehajló tartásu, gyenge thea-illattal. Porodák csak kevesen vannak jelen, elég jól fejlettek, egyrésztük a belső apró szíromgöngyök közé rejtett; a halvány bibék számosak, rendetlen nagy pamatban nyúlnak előre s egyenetlen girbe-görbe tartásuak, tálcáik gyengén fejlettek, patkóidomuak, felületükön néhány göröngyös dudorral. Kehelyleveleik igen jól fejlettek s szabályos alakot mutatnak; kettőnél kétoldali, egynél féloldali fognyujtványokat találunk, míg kettő épszelű; a fognyujtványok rendszeren keskenyek s vonalások, jól megnyúltak; a kehelyszirmok csúcsai rendszeren hegyesre vannak kivonva, de hosszúra soha nem nyúlnak s ki sem szélesednek, külső lapjuk világos-zöld, számos apró fehér, kiemelkedő hámalatti mirigyecskétől érdes, fénytelen s csak itt-ott, különösen a fogazottak szélein hordoz néhány apró szörmirigyet. Maghon fejletlen, rendkívül rövid, fölül igen széles, befűződés nélkül, fehéresen hamvas, egészen csupasz. Virágkocsán rövid, erős, kissé meghajlott, fényes, napoldalán barnított, csak nyomával néhány apró szörmirigynek. Murvák nem állandók, rendszeren kicsinyek, kivételesen erősen, levélszerűleg kiszélesedők. Levélnyel hosszú, erős és szívós, alul 4—6 gyengén fejlett rövid halvány tuskével borított, egyébkint csaknem teljesen csupasz, kivételesen néhány satnya szörmirigyecskével; felül keskenyen és igen sekélyen, csorgaszerűen barázdás, melynek szélein csak elvéve fordul elő egy-két durványos szörmirigy. Melléklevelek igen keskenyek, csaknem vonalszerűek, csúcsaik oldalt kiálló,

igen vékony hegyes csúcsban végződnek, széleik apró szörmirigyecskékkel pillázottan borítottak. Lombozat ritkább, fiatalon barnapiros, azután szép fényes sötétzöld, állandó; egy nyélen öt vagy hét levél ül, melyek erősen kiszélesednek, szilárd bőrneműek, igen rövid hegyes csúcsban végződnek s tökéletlenül fűrészeltek. Növése herculesi, erősen kúszó sima vesszői a napoldalon barnítottak, hamar érdesülnek, csaknem csupaszok, csupán itt-ott néhány gyengébb piros tövissel fegyverezve. Virágzata nem dús, de gyakran megújuló s különösen ősszel szép sötétsárga lelógó nagy rózsái impozáns jelenségnek mondhatók. Nyelni e rózsát nem szabad, csak végső hajtásai kurtittassanak meg, fölösleges hajtásait azonban töben messzük ki. Kúszó növése miatt csak mint gyökérnemesítés jöhet számba s védettebb, de napos, szélmentes helyen rácsozatra huzva sajátserűsége miatt előnyösen tenyészthető, bár a lisztharmat iránt nagy fogékonyással bír. Kemény faj lévén, könnyű takaró alatt jól áttelel. — Mintegy hat évvel ezelőtt a trieszti Perotti-féle üzlet nagy lármával hozta be e fajt a monarchiába, a kik azonban beszerezték, nagyobbbrészt hamarosan kiküszöbölték, mivel gyér virágzata eredeti színét csak ritkán kapja meg, gyakran rosszul nyílik fel s zömök alakja miatt csokorba nem való, betelelése pedig nagy nehézségekkel jár, — e rossz tulajdonságok érthetővé teszik, hogy a rózsakertészek nem rajongnak érte. — A Gloire de Dijon származéka.

Bouquet d'or.

Thea-Nois. — Ducher, 1871

Sárga, igen gyenge, néha rezes fakó-rózsaszínnel árnyékolva, közepe felé kissé sötétebb, a szirmok külső és belső lapjának színeződése egyforma, de csúcsaik felé mindig világosabb. Középnagy, néha nagy, jól telt bimbója szép hosszás s ennek megfelelőleg eleintén serlegalaku, későbbben lapos csészealaku; alkotása eleintén szabályos, valóban gyönyörű, míg teljesen felnyílva a szirmok összegöngyölnének; oldalagos tartásu, gyenge theaillattal. Porodák egyenlőt-

lenek, gyérebbszámuak, de jól fejlődöttek; bibék számosak, körülbelöl a porodák magasságával birnak, ritkán, de hosszan bolyhos sárga száraikon halvány színü, közepén hasított czafrangos fölületü tálcák ülnek. Kehelylevelek jól fejlődöttek; a két épszélü néha myrtuslevél alaku, rövid hegyes csúccsal s itt küllapján röviden, magasan ormolva; a három fogazott hosszú háromszög alaku, csúcsaik azonban nincsenek kiszélesedve; a fogazat vagy hiányzik, vagy gyér számmal van jelen s ilyenkor kettőnél kétoldali, egynél féloldali; küllapjuk homályos, számos apró fehér hámalatti mirigyek folytán érdes, a napoldalon barnított s különösen a fogazottaknál úgy a felületen, mint a széleken, gyér apró szőrmirigyekkel borított; belül sűrű fehér nemezes gyapjazattal bélelt. Maghon aránylag fejletlen, rövid, felül kiszélesedő, csak igen gyenge, néha hiányzó befűződéssel; felülete hamvas, a napoldalon kissé barnás, csupasz és sima, néhány áttetsző apró fehér hámalatti miriggyel. Virágkocsány rendesen rövid, de igen erős s kissé meghajlott, napoldalán barnított, több durva mirigyestével ellátott. Murvák néha hiányoznak s helyöket egy rendes nyélen ülő háromleveles lombozat foglalja el; máskor egyesével, párosával, sőt hármával is találhatók, nem hullanak le, rendesen hártásak, áttetszők, dárda- vagy szuronyalakuak s széleiken röviden pillásan szőrmirigyesek. Levélnyel izmos, hatalmas, a tavasziak alsó felükön 4–6 kisebb-nagyobb, de elég jól fejlett, néha a csucslevél főerezetére átterjedő hátragörbült halvány tuskével s gyér számu szőrmiriggyel borítottak, a későbbiek néha egészen csupaszok, különösen az őszi lombozatnál, felül feltűnően keskenyen barázdásak, melynek szélein csak gyér számu rövid szőrmirigyecskék ülnek. Lombozata sűrű, a levelek hetesével, ritkán ötösével ülnek a nyélen, erős bőrneműek, állandók, fiatal korban barnásak, később sötétzöldek, fénylők, jól kiszélesednek, széleiken itt-ott mélyen és szabályosan fűrészeltek, néhol karélyosan csipkéssek. Növése igen erős, oldalt hosszúra nyuló, de nem kúszó, hajtásai néha gyengén zeg-

zugosak, simák, igen hamar érdesülők, ritkábban álló, de igen erős rövid, kissé hátrahajló, keményen tapadó tuskékkal fegyverezettek. Virágzata rendkívül dús, különösen öregebb tőknél, szerfelett gyakran és bőven, egész a fagy beálltaig megújuló, a hajtások végén rendesen hármával ülnek bugában, az oldalakon azonban rövid mellékajtásokon egyeseken jelennek meg. E rózsza virágzata oly gyakran ujul meg, hogy helyes kezelés mellett az egész meleg évszakban: május végétől a fagy beálltaig soha nem találjuk bimbó vagy virág nélkül. Ezelőtt a Noisette-csoporthoz osztottak, de egyeseken álló virágai s egyéb tulajdonságai folytán inkább a thea-csoporthoz közeledik; alapjában véve a thea- és Noisette-rózsák kölcsönös keresztezések folytán némely fajnál annyira összeolvadnak jellemző kül-műkben, hogy osztályozásuk lehetetlen; így vagyunk e rózsával is; természetes tehát, hogy hibát nem fog elkövetni senki sem, ha azt akár a thea-, akár a Noisette-csoportba osztja. — Rendesen gyökérnyakba nemesítessék, de ha valakinek szélmentes napos helye van, magasan is nemesítheti; dugványozni is lehet s edénytenyésztésre úgy nemesített, mint dugványtői igen alkalmasak, de csak a 3-ik, 4-ik évben, jól begyökeresedve virítanak dusan s ilyenkor márczius-áprilisi hajtásra jól használhatók. A nyest nem tűri, kócos koronáját azonban folytonosan ritkítani kell; szabadban álló tői későn s a levelek eltávolítása után puha földdel takartassanak le. — Állítólag a Gloire de Dijon-tól származik.

Souvenir de Victor Hugo.

Thea. — Bonnaire, 1886.

Pompás élénk karmin-rózsaszinü, a mélyben sárga; a külső szirmok rendesen fehérek, némi gyenge rózsaszinü árnyalattal a csúc felé; a következő sorok belső lapjukon mindinkább élénkebben szinezettek, míg a központ kisebbedő szirmai, sárga alapon tiszta karminszinüvé válnak, mi által a rózsza pompás és dús színárnyalatot nyer. Nagy, lazán telt, jól alkotott csészealaku, később lapos, csekély theaillattal,

kitünő tartással. Porodák számosak, egyenlőtlenek, de fejletlenek; bibék gyérebb számmal képviselvek, gyenge fejlettségűek, száraik a csúcs felé karminnal színezvők; néha a központból több világos-zöld bolyhos meddő, hegyesen végződő bibeszár nyulik ki. Kehelyszirmok keskenyek, az épszélűek rendszeren myrtuslevél alakúak; háromnál fogazatokat találunk, ezek azonban rendkívül változékonyak, egyáltalán nem jellegzők; külső lapjuk hamvas, karminnal árnyalt, itt-ott barna-piros szőrmirigyekkel, belül fehéren, de többnyire ritkán gypjasok. Maghon fejletlen, rövid és széles, felül alig befűződve, gyengén hamvas, napoldalán barnított, csupasz. Virágnél felmeredő, hosszú és igen erős, napoldalán karminbarna, mázszerű fényvel, gyenge hosszanti ránczokkal, több apró, elnyomorodott szőrmirigygyel borított. Levélnél erős, alsó lapján több apróbb és nagyobb, a csúcslevél főerezetére is átterjedő, fiatalon karminnal színezett vékony, kissé hátrahajlott tüskékkel s ezek közt rendszeren elszórt apró szőrmirigyekkel borított; felül csorgaszerűen barázdás, melynek éles szélein apró, távolálló mirigyszőrök ülnek. Melléklevelek keskenyek, hártásak, rövidek s kissé kifelé álló keskeny megnyúlt csúcsban végződnek, széleiken pillásan szőrmirigyek. Lombozata sűrű, fényes sötét-zöld, fiatal korban a levelek szegélye és alsó lapja barnapiros; egy nyélen rendszeren hét, ritkábban öt levél ül, ezek valamivel keskenyebbek, különösen a csúcslevél nyulik meg jól; széleiken sekélyen, távolállóan, de szabályosan fűrészeltek; a levelek szegélye piros színezetét állandóan megtartja s így igen szép előkelő külemet visel. A bokor növése erős, elágazó, egyenes hajtásai a napoldalán karminnal barnítottak, fiatalon dúsan hamvasak s ritkán álló, kissé hátrahajlott karcsu karminpiros tüskékkel fegyverzetek. Virágzata dús, gyakran s dúsan megújuló, rendszeren egyesen álló. Nemesíthető félmagas törzsekre, télire azonban jó száraz takarót igényel; nyesése hosszúra vétessék, fölösleges hajtásai pedig töben vágassanak ki. Hogy edénytenyésztésre s hajtásra alkalmas-e, még nincsen eléggé tanulmányozva, kerti

képességét azonban fiatalsága daczára is keletlenül igazolta. Sajátságos színárnyalata, betegségek iránti fogékonytalansága s gyakran megújuló virágzata, kétség kívül a kiválóbb első rangu rózsák közé engedik sorolni s szép jövővel kecsegtetnek. — *Comtesse de Labarthe* ♀ × *Regulus* ♂. — Nem tévesztendő össze *Pernet* ugyanez évi hasonló remontáns rózsájával.

Honourable Georges Bancroft.

Thea-hybr. — *Bennet*, 1879.

Karmin-rózsaszínű, biboros árnyékolattal, a szirmok a csúcs felé világosabbak, míg a finom szegély kifehéredő; a központ felé sötétebb, őszi virágainál néha tűzpiros; belül a szirmok bársonyosak, kívül valamivel világosabbak, apró chagrin-szerű harántredőkkel s finom szabályos erezettel átszőve. Nagy, tömötten telt, félgömbalaku, később boltozott s bár a gyengédebb csúcsos szirmok hamar összehajolnak, szabályos alkotást mutat, e mellett merev egyenes tartással bír s kitünő rózsáillatot áraszt. Porodák elég jól fejlettek, gyér számuak, rövidek; bibék számosak, bolyhos halványpiros száron sűrű, megcsavarodott pamatban a porodák hosszát jóval túlhaladják; tálcáik aprók, halványak, kissé czafrangosak. A kehelyszirmok legtöbb esetben szabályos alkotást mutatnak: kettő kétoldalon fogazott, egynél csak egy oldalon van 1–2 fognyujtvány, míg kettő épszélű s rendszeren az alapon keskenyebb, mi által myrtuslevél-alakot nyer; külső lapjuk fénytelen, számos apró fehér hámalatti mirigyek kidudorodása folytán érdes s csak itt-ott, különösen a széleken szőrmirigyek; belső lapjuk tapadó nemezes gypjazattal borított. Maghon aránylag igen fejletlen, kehelyalaku, világos-zöld, csak gyengén hamvas, csupasz. Virágnél hosszú, merev és hatalmasan fejlődött, hengeres, mázosan fénylő, napoldalán pirosan barnított, egész terjedelmében több apró barnapiros mirigyek sertékekkel borított. Murvák csak néha vannak jelen, rendszeren kétoldaliak, keskeny lándzsaalakúak; hártásak, széleiken apró szőrmirigyekkel borítva. Levélnél jól kifejlett, megnyúlt, alul csak 3–4 gyengéb-

ben fejlett tüskével s néhány apró szörmirigygyel borított; fölül igen keskenyen, de mélyen barázdás, melynek éles szélein néhány apró szörmirigy foglal helyet. Melléklevelek rövidek, hátrásak, alapjukban kissé kiszélesedők, keskenyebb, kifelé álló félhosszu csúcsban végződnek, széleiken igen rövid és apró, karminszinü szörmirigyekkel borítva. Lombozat felsűrű, rendszeren öt levéllel egy nyélen, melyek aránylag igen nagyok, rövidek, telt-zöld színűek, csak kissé fénylők, fiatalon kissé karmínbarnán színezettek; széleiken szabálytalanul sekélyen, néhol karélyosan kétszer fűrészelték. Növése erős, de rövid, inkább sudaras, mint elágazó, sima hajtásai hamvasak, a napoldalon barnítottak, fában szegények s csak gyér számu kisebb barnapiros tüskékkel fegyverzetek. — Gyökérnyakba nemesítve mint csoportrozsa igen jól felhasználható, mivel dús, rendszeren egyedül, néha hármasan álló virágzata rendkívül gyakran és dúsan ujul meg; — edényben tenyésztve kitünő hajtató rózsát képez, különösen a korai kereskedelemre; mint kerti rózsza magasan és félmagasan nemesíttessék s mivel a lisztharmat iránt némileg fogékony, nyílt napos helyre ültessük. Nyesése rövidre vétessék, télire azonban csak könnyű takarót igényel, sőt védettebb helyen takarás nélkül és áttelel. — Gyakran megújuló dús és korai virágzata, szép színe s kitünő illata folytán az első rendü rózsák közé tartozik. Igen közel áll a Pierre Guillot-hoz s az Antoine Mermet-hez, melyekkel a theahybridáknak egy sajátos alcsoportját képezi. — Mad. de St. Joseph ♀ × Lord Maculay ♂.

Julius Finger.

Rem. — Lacharme, 1879.

Fehér, közepén rózsaszínnel dúsan árnyékolva, második viritásnál pompás gyéngé-rózsaszínü; nagy, telt, gömbalaku, bemélyedő középpel, teljesen kinyilva csésze alaku, igen szabályos centifolia-alkattal, rendkívül szép egyenes tartással, de csaknem teljesen illattalan. Porodái számosak, rövid nyélen rendszeres körben ülnek; bibeszárak hosszúak, halványak, bolyhosak, csúcsaik felé

kissé karminnal színezettek, a porodákon túl emelkednek, tálcáik patkóalakuak, fölületükön czafrangosak. Kehelyszirmai rendszeren tökéletes fejlődést mutatnak: kettőnél a széleken több, igen jól kifejlődött fogazott foglal helyet, egyik csak féloldalán fogazott, míg kettő épszélü; — a fogazottak csúcsa néha hosszura nyúlik s levélalakulag kiszélesedik, mely függelék ismét fogazott, vagy fűrészelt; külső lapjuk érdes, homályos, itt-ott apró merev, fehérén fénylő szörökkel, az épszélüeknél sűrű, a fogazottaknál ritkább rövid szörmirigyekkel borítva; ez utóbbiaknál a csúcsok néhány gyenge hosszanti ránczczal bordázottak, míg az épszélüek hegyes csúcsaikon rövid erős orommal bírnak. Maghon rendkívül fejletlen, igen kicsiny, rövid tölcseralaku, egészen csupasz. Virágkocsány igen rövid, egyenesen felmeredő, hengeres, rendkívül erős s igen sok apró rövid szörmirigygyel borított. Murvák csak néha vannak jelen s igen fejletlenek. Levélnyel erős, jól megnyúlt, alul gyér számu, gyenge halvány tüskékkel s igen rövid tapadó, mohozatos vastag fehér szörözettel borított; ezek közt nyomával néhány szörmirigynek; — felül sekélyen barázdás, a barázda fenekén néha egész hosszában elhuzódó orommal, mi által csaknem kettős barázda tűnik elő, melynek éles széleit távolálló rövid szörmirigyek borítják. Lombozata sűrű, szép telt-zöld, de nem állandó, mivel nyári lombozatának megjelenésekor a tavaszi már rendszeren felszáraz, néha részben le is hulló; egy nyélen rendszeren öt levél ül, melyek rövid tojásalakuak, csúcsaik alig hegyesülnek ki s széleiken karélyosan, többnyire tökéletlenül kétszer fűrészelték. Növése erős, sudaras, de nem hosszu; hamar érdesülő hajtásai ritkábban álló, szélesebb talphoz rögzített igen erős és rövid, hegyes csúcsán hátrafelé görbült halvány pirosbarna kemény tüskékkel fegyverzetek. Virágzata dús, szabatosan megújuló; az első virágok fehérek, rózsaszínü középpel s gyakran igen nehezen, vagy éppen nem nyílnak fel; a második virágzás már tökéletesebben nyílik s szép selymes rózsaszínben pompázik, bár az elsőnél sokkal szegényebb. Egyesén álló

virágzata, hajtató képessége s dugványozhatása folytán a kedveltebb rózsákhoz tartozik, bár teljesen illattalan. Igen czélszerű a tavaszi bimbókat teljesen lecsipkedni s a mint az új hajtások mutatkoznak, azok fölött a tavaszi vesszőt éles késsel eltávolítani, minthogy ily bánásmód mellett sokkal dúsbabb és szebb másodvirágzást nyerünk, a rendesen fel sem nyíló hitványabb tavaszi viritásnál. — Nemesíthető félmagasan vagy gyökérbe; ez utóbbi különösen csoportosításokhoz, vagy az edénytenyésztéshez alkalmas, míg dugványtói jól begyökeresedve a februáriusi hajtásra jól beválnak; magasra nem czélszerű nemesíteni, minthogy felegyenesedő virágai a szem elé nem kerülhetnek. Nyésése valamivel rövidebbre vétesék, télire azonban könnyű takaróval is beéri, sőt védettebb helyen nyitott állapotban

is áttelel. Eredetére nézve az öreg Lacharme csak annyit mondott, hogy e fajban a *Captain Christy*-t javított állapotban bírnak. Utóbbi rózsza szintén Lacharme által 1873-ban a *Victor Verdier* magvaiból nyertett, termékenyítve a *Safrano* thearózsa himporával; mindebből azt következtetjük, hogy a *Julius Finger* vagy magoncza, vagy sportja a *Victor Verdier*-nek, de okvetlen theavért foglal magában; a javítás azonban nem nagyon sikerült, mivel a *Captain Christy* legalább is oly jó fajnak ismertetik, mint a *Julius Finger*, mely nevét viseli egy gazdag bécsi bankárnak, kinek Mödlingben gyönyörű rózsakertje van. — Nem tévesztendő össze e faj a piros thearózsa: *Jules Finger*-rel, mely 1878-ban özv. Ducher asszony rózsazüzetéből került ki.

K Ü L Ö N F É L É K.

Takarás földdel. — Igen sokan ellenzik a rózsátó letakarását földdel, állítván, hogy a takarásnak e módja mellett rendesen nagyobb a téli kár, mint a szálas vagy lombos takarásnál. Ez azonban igen téves felfogás; — a veszteség bizonyára mindig a takarás kivitelének hiányosságára vezethető vissza. A rózsának legtermészetesebb s legbiztosabb takarója a föld s ki azt helyesen alkalmazza, soha kárát nem fogja vallani; — de hogy a földdel helyesen takarhassunk, a következő szabályokat tartsuk szem előtt: 1. Letakarás előtt a rózsáról minden levél távolítottassék el, a korona pedig már ősszel nyessék meg, legalább annyira, hogy tavasszal a meghagyott szemekből legföllebb még csak egyet kelljen ágankint lemetszeni, a korona ritkítása azonban mindig ősszel végeztessék. — 2. A letakarás lehetőleg későn, a már beállt fagy alkalmával vétesék foganatba. Az első fagyok a rózsának soha nem ártnak s így késői letakarás által meg-rövidítjük a letakart állapot idejét, a mi igen nagy fontossággal bír. — 3. Száraz agyagos, ha lehet homokos, nagy nyílásu (8—10 cm.)

rostán áthajtott tiszta földdel takarjunk, mely czélra a föld kellő mennyiségben már jó előre készletben tartassék s nehogy megázva összecsomósodjék vagy megfagyjon, vízmentesen takartassék le; — a kinek helye van, e földet hozza biztos tető alá, honnét a takarás hirtelen beállt erősebb fagy mellett is kényelmesen végezhető valamely talicskával. — 4. A korona bőséges elfödése után, ha nagyobb hidegek jönnének, a magas koronák kün-maradt törzsei szalmával legalább annyira takartassanak le, hogy a napsugarak azt közvetlenül ne érhessék. — E szabályok szigorú betartása mellett nincsen rá eset, hogy rózsáinkból még a legdurvább tél mellett is csak egyet elveszitenénk. A kivétel egyszerű, kényelmes s költséggel sem igen jár.

A liztharmat ellen. — A német kertészeti lapok utóbbi számaiban igen sok oldalról a sós víz ajánlatik a liztharmat elpusztítására. Az arány: egy rész só, 20—25 rész vízre, mely teljesen feloldódva, a penészes rózsákra finom nyílásu öntözőrózsával locsoltatik. Gillemot még tovább megy s azt

igyekszik bizonyítgatni, hogy a sónak rendszeres használata mellett, ha a kert földje sózódik, a penész s a rozsdá a sózott területről teljesen kivész. Kísérleteket tettünk már a múlt év nyara óta a sóval s a következő eredményekre jutottunk: 1. A sózott területeken soha oly nagy mértékben nem uralkodott a penész, mint éppen ez évben; — ezt azonban nem a sózásnak tulajdonítjuk, hanem a nedves, gyakori és nagy hőség-ingadozásokban bővelkedő nyárnak. — 2. Ha a liztharmattól ellepert rózsákat sós vízzel meglocsoltuk, a levelek azon része, mely penészes volt, már 2 nap múlva teljesen leszáradt s így egyszermind a penész is tönkrement. — 3. Az így megtisztult rózsakorona új hajtásokat hozott, de ezek éppen oly könnyen fogtak újra penészt, mintha semmit sem tettünk volna velük. — 4. A folytonos sózás a talajra nem lehet közömbös, mert a só csak bizonyos mértékben alkalmazva tekinthető hasznos trágyaanyagnak, azon túl pedig határozottan káros. — A sóval tehát óvatosan bánjunk.

Futórózsák felerősítése. — A futórózsákat legcélszerűbb léczrácsozatra huzni, mint-hogy egyes hajtásai így tetszés szerint idomíthatók s a felkötés is igen kényelmes. Léczrácsot még a falakra is szoktak alkalmazni; ez ugyan megjárja oly épületeknél, melyeknek külseje nincsen betapasztva s bemeszelve, hanem az ugynevezett nyers téglák által képeztetik, meszelt falnál azonban nem célszerű, mivel a fal meszelésekor a rácsot el kell távolítani, a mi igen nagy fáradságot s még nagyobb elővigyázatot igényel, nehogy rózsáinkban kár essék. Ilyen falaknál a futórózsá hajtásai alkalmilag bevert szegekhez erősíttetnek. Vas- és fémszegek e célra nem alkalmasak, minthogy erős téli fagyok alkalmával a hajtások ott, hol a fémmel érintkeznek, még a legkeményebb fajoknál is elfagynak. Legjobb ilyen célra a gyalogfenyő fájából készített faszegeket, jobban mondva facsapokat használni s a rózsá hajtásait ezekhez kötni. A facsapok úgy üttetnek a falba, hogy előbb egy kemény aczélvívóval a lukat előre megfúrjuk; — ha a luk nagyra ütne

ki s a csap nem eléggé szorulna a nyílásba, beverése után a fennmaradt hézagot gipsz- vagy cement-péppel töltjük ki. Ez eljárás mellett a fém teljesen nélkülözve van s futórózsáink nincsenek azon veszélynek kitéve, hogy a rögzítés helyén elfagyjanak.

Rózsanevek a népnél. — Még nem akadt nyelvtudós, ki a népünk által közhasználatilag bevett idegen szavakat magyarosított állapotukban összeszedte volna, pedig ez által számos igen érdekes, sajátágosan hangzó szavak kerülnének össze. — Népünk számos idegen szót vett s vesz mai napig is át, sőt általánosít is s a rendszeres magyar műszavak irodalmi terjesztése daczára konokul használja azokat. Ilyen szavak: zsandár, fináncz, porczió, indzsellér, plafon, stukatur, klavér, bugyelláris, peneczilus, stb. — Hát még a tömérdek katonai s gépészeti műkifejezések! — Máskor az ily sajátlagos átvett s magyarosan kiejtett szók csupán egyes vidékekre s különleges tárgyakra vonatkoznak; így pl. Szathmármegyében a balsamum arcei-t borzas marcziának, a vesicantiát vizeskatonának mondják, míg az alföldi suhancz az asa foetidát helyes fordításban, de szaloniasan sátanganaj-nak mondja, tartván ezt teljesen illendő kifejezésnek amaz ismert durva kifejezés helyett. Így esett meg, hogy a bácskában, egy jó módu törzsökös magyar városban, hol a művelődés haladásával a rózsakultúra is kezd már lábra kapni, a kedveltebb rózsafajoknak magyarosan hangzó, de eredeti nevére emlékeztető elnevezést osztogatnak. Saját füleinkkel hallottuk, hogy egy legényke a rózsalbumban egészen helyesen ismerte fel a *Krisztus kapitányát* (Captain Christy), a *malmos rózsát* (Malmaison), meg a *lafancz-rózsát* (La France) s nem nagy időbe fog telni, hogy ez elnevezések a köznépnél általánosak lesznek, sőt hasonló ujakkal meg is toldatnak.

Művészeti szabadalmak. — Szobrászok, festészek és költők, működésük terén néha oda nem tartozó dolgokat produkálnak, vagy oly szándékos hibákat követnek el, melyek a laikusnak feltűnnek ugyan, de a művész-

nek, állítólag az öszhangzat miatt, meg vannak engedve. — Hogy az ily *licentia artistica* honnét ered, mennyiben jogosult s hol a határa, azt a profánus közönség nem tudja, csak arról van tudomása, hogy tényleg létezik s azt a tudomást néha nagyon szembeötlő jelek után szerzi, sőt nem tudva, hogy ez a művésznek meg van engedve, néha meg is botránkozik rajta. — Ilyen nagyobb szabású művészeti szabadalmat vélt egy rózsatenyésztő a nemzeti muzeum képtárában Benczur Gyula: »Vajk megkeresztelése« című festményén felfedezni. Valójában, ha a képet tüzetes szemle alá vesszük, azonnal szemünkbe ötlük az a nagy szép rózsakoszoru, mely a keresztkutra van helyezve. E rózsakoszoruban ott találjuk a legujabb kor rózsakertészetének vívmányait, minők: Gloire de Dijon, Malmaison, sőt egy hölgy a Reve d'ort, meg egy Général Jaqueminot-t vélt a koszoruban láthatni, míg a folyosó kövezetén négy darab s a lépcsőn jobbról két darab, a Niphetoshoz hasonló rózsza heverész. — Ha meggondoljuk, hogy a nemes rózsza ily alakjai csak e század eleje óta termeltetnek, továbbá ha tekintetbe vesszük, hogy azon belzavaros időkben, mikor Vajk megkereszteltetett, a botanikus rózsákon kívül nem Magyarországon, de tán az egész világon nem léteztek oly nemes rózsaaalakok, minők e képen láthatók, méltán felvethetjük a kérdést, hogy a művész esetje nem lépete túl azt a határt, mit a *licentia artistica* rendes körülmények közt túl nem léphet? — Mi természetesen csak a rózsának kulturhistóriai szempontjából szólunk, a nélkül, hogy ez által a legcsekélyebb művészeti bírálatba bocsátkoznánk.

Ergostat. — Egy bécsi egyetemi magántanár Dr. G. Gaertner az »Internationale Klinische Rundschau« mult évi 51-ik számában egy öntött vasból készült s némileg a kukoriczamorzsoló géphez hasonló készüléket ismertet s nevezi azt: *ergostat*-nak. — Ez a készülék rendkívül egyszerű: vasállványon egy csigaalaku vaskorong tengelye körül forgatóval forgatható,

a vaskorongnak körmélyedésébe abroncsra felerősített fahasábok nyulnak, melyek az abroncs két végére erősített emelővel, sulyok felrakása által a koronghoz szoríthatók s így a korongot forgató erő tetszés szerint fékezhető. — A készülék arra való, hogy elhízásban szenvedő egyének a világtól elzárva, tetszés szerint szabályozható nagyobb munkát végezhesenek, hogy így a testükben felhalmozódott zsiradék, a kifejtett eleven erőben enyészszék el, más szóval: ezen a malmon öröktessék le a zsir, eleven erő alakjában a nagy semmiségbe. Az *ergostat*-ot az elhízott egyén csak egyszerűen forgatja, mi alatt a korong erősebben vagy gyengébben fékeztetik s így az orvos a munka mennyiségét napi porciókban oszthatja ki boldog betegének, ki orvosát még csak meg sem csalhatja, mert az *ergostat*-on ott van a forgások számát mutató lezárt óramű. Az eredmények, melyeket Gaertner e találmányához fűzött, valóban meglepők voltak; elhízott serfőzők, hentesek s penzionált katonatisztek, naponként fokozatosan $\frac{1}{8}$ kilóig is veszítettek sulyokból s rövid idő alatt megszabadultak hájterhüktől. — Az olvasó e leírás után méltán azt kérdezheti, hogy tulajdonképen mi köze a rózsászatnak az *ergostat*-hoz? — Hát némi köze igen is van! — Ha azok az urak nem szégyeltek volna a rózsát magjának elvetésétől fogva egész éven át önzezüleg termelni, a szabadföldben gyökérnemesítéseket végezni, a talajt felásózni, megkapálni, futóhajtásokat kifejtetni, a forró nyárban öntözni, dugványozni stb., bizonyára szintén megszabadultak volna a fölösleges hájtól s hozzá még a »kezelési költségek« megkimélése mellett szép rózsakerthez is jutottak volna. Az *ergostat* tehát igen jól helyettesíthető egy önzezüleg művelt rózsakerttel, az ily munka pedig nemes sport lévén, szegényére senkinek sem válik.

F.

A pécsi kiállításról. — A pécsi kiállítás, mely hivatva volt Baranya, Somogy és Tolna vármegyék gazdasági és ipartermékeit az országnak bemutatni, mult hó 9-én este, ünnepélyesen feloszlott. Időszaki

kertészeti kiállítás az egyhónapi idő alatt kétszer volt, mely alkalommal a konyha- és gyümölcskertészet szépen képviseltetett, élő virágok azonban alig állítottak ki. Rózsát az első alkalommal csupán Hlatky vasuti főmérnök állított ki, mintegy 30 lemetszett példányban; a második alkalommal pedig Novotarszky Monika 8 db. lemetszett sárga thearózsát s néhány begoniát mutatott be; e virágok szirmain rövid idézetek, mint: »Ne felejts«, — »Sok szerencsét« stb. voltak művésziesen felírva. — A kiállított élővirágok közt nevezetes volt Dr. Jellachich Károly dárdai járásorvos csoportja, mely

edényekben 105 db. gyönyörű Pelargoniumot s 82 db. válogatott Begoniát tartalmazott. A Makart-csokrok közül kitűnt Mühle Vilmos temesvári műkertész 6 nagyobb alakítása; ezeknél a szokásos pávatollak s zománczos pillangók ki voltak küszöbölve, mi által izlés dolgában nagyobb haladásra vallottak. — Élő diszbokrokat kiállítottak még Novotarszky és Kött pécsi műkertészek. — Ez volt az egész, a mit élő növényekben a kiállításon láttunk s fel nem foghatjuk azt az óriási közönyt, melyet rózsatermelőink a kiállítás iránt tanúsítottak.

UJ RÓZSAFAJOK.

Red Pet.

Bengal. — Gebr. Schultheiss.

Fénylő sötét karminpiros, őszkor csaknem gesztenyebarna; növése és tartása mint Little white pet, melynek átellenesét képezi. Különösen alkalmas a csokorkötéshez.

Mad. Emilie Vloeberghs.

Thea. — Soupert & Notting.

Középnagy, telt, szép hosszú bimbókkal; szegélyszirmai szélesek; alapszíne szalmasárga, buzér-rózsaszínnel és czinóber pirossal árnyalva. Mont Rosa × Sulfureux.

Mad. Magonette.

Thea. — Soupert & Notting.

Középnagy, telt; alapszíne chrom-agyagsárga, perzsiái pirossal keverve. Mont Rosa × Mad. dos Santos Vianna.

Comtesse Julie Hunyadi.

Thea. — Soupert & Notting.

Nagy, telt, szép alkotású és jó tartású; nappolyi sárga színű, zöldes kanári-sárgával elárasztva; a szirmok csücs-szegélye lakk-rózsaszínű. Néha egy koronán sárga és piros rózsák egyidejűleg jelentkeznek. Mad. Lambert × Socrates.

Báró Majthényi Natália.

Arv. hybr. — Geschwind.

Pompás sötét biborviolaszínű, hamuszürke átmenettel, a szirmok szegélye világosabb; virágzata egyesén vagy hármasan álló. Növése kuszó, oszlopok és piramisok képzésére alkalmas. Télire némi takarást igényel. — Souv. du Prés. Lincoln × Mad. Lauriol de Barny. Honi termék Korponáról.

Rotkäppchen.

Polyantha. — Geschwind.

Bokoralakja és növése mint a Mignonnété, melyről származik. Fénylő karminpiros, kicsiny, igen jól remontál. Az eddig ismert polyantha rózsák közt a legsötétebb. Honi termék szintén Korponáról.

Migazzi Antónia grófnő.

(Comtesse Antoine Migazzi.)

Rem. — Dr. Benkő.

Mult számunkban már bőven van ismeretve. A Gebr. Schultheiss-czegnél darabja 10 márkáért kapható.

Sir Rowland Hill.

Rem. — R. Mack.

Igen nagy, jól telt, erős szirmokkal, igen illatos. Sötét bársonyos biborkarmin, gesztenyebarnaival. Növése erős, nagy fényes lombozattal.

Ernst Metz.

Thea. — Guillot et fils.

Gyengéd, karminba hajló rózsaszínű, közepén élénkebb; szabályos szép alkattal, egyenes erős kocsánon jó tartással, illatos. Erős növései, bimbói hosszak s igen könnyen nyílnak fel.

Mad. Pierre Guillot.

Thea. — Guillot et fils.

Alapjában rezes narancs-sárga, kifelé karminrózsaszínbe haladva; a szirmok hátsó lapja sárgásfehér; — jól telt, nagy, szabályosan alkotott, erős kocsánon rendszeren egyesével áll, illatos. — E két thearózsa elsőrendű kitüntetésben részesült s még csak a jövő év tavaszán kerül a piacra.

IRODALMI SZEMLE.

Roses encadrées. — Conservation d'un bouquet. — (Journ. des Roses, 1888, No. 7.) A. Myard rózsakedvelő, az edénycsokrok készítésére alkalmas remontáns rózsákat sorolja fel s kiemeli, hogy ezekkel a legnagyobb kívánalmaknak is meg lehet felelni. A 38 felsorolt remontáns fajnak mintegy fele, egyesével álló virággal bír, míg a többi, a hajtások végén többesével álló virágzatot hozván s ezek bimbói különböző időben nyilván fel, az edénycsokrok készzésére leginkább használható. A thea-rózsákat szerző a csokor ez alakjához azért nem találja alkalmasoknak, mivel lombzatuk egymástól s a virágtól távol áll; ezek tehát a többi csoportok fajaival együtt más alakban egyesítendő csokorrá. A hosszabb ággal lemetezett rózsák fenntartását Myard a viznek többszöri felfrissítésével eszközli s ez alkalommal a gyenge vastag hajtás végéről, mindenkor éles késsel egy kis darabkát levág, hogy a pórusok a rendesen képződni szokott nyálkás-mézgás anyag által el ne tömessenek s a nedvesség forgalma akadályozva ne legyen. Hogy a víz felszívódása az üdeség fenntartására mennyire szükséges, Myard azzal bizonyítja be, hogy a lemetezett fehér Dahlia, valamely tömény festékelőldatba állítva, csakhamar felszívja a színes folyadékot s megfelelő színű csokolatokat kap szirmain, különösen ha a gyorsabb elpárolgás céljából az egészét rövid időre a kályha meleg csövébe helyezüik. Egy más egyszerű módja az edénycsokor fenntartásának abban áll, hogy a vízbe sót teszünk s ekkor a víz kicserélése nem oly szükséges. Nem árt még az edény vizébe tört faszenet is tenni.

A propos du cachage des Rosiers. — (Journal des Roses, 1888, 9-ik szám.) Eugène

Farez douai kertészegylet elnökének egy levele a J. d. R. szerkesztőjéhez, melyben az alvó szemek téli takarás módjának előbbi cikkeire vonatkozólag egy új módot ismertet, mely abból áll, hogy agyagból vízzel sűrű sarat gyurva, a sár közé mohot, füvet, polyvát, egy szóval szálas anyagot kever. Az így készült sárból valamivel nagyobb darabokat vesz a tojásnál s kezével ezt úgy tapasztja az alvó szemek az alany körül, hogy a vadonc a képzett tojásdag gömb átmérőjében, a szem a közepében van. A gömb megszáradva leföldeltetik, tavasszal pedig öntözés s feckendezés által lemosatik. Farez még az agyag feltapasztása előtt néhány esetben a szemet viaszlemezkevel beborította, ez eljárást azonban nem ajánlja, mert a pórusok eltömetnek s a szem kivész, míg az egyszerű sártapasztást igen előnyösnek tartja.

Hybrides des Rosières. — (Lyon-Horticole, 1887 Nro. 1.) A Rosen-Zeitung ez évi 5-ik számában a műleges párosítások kapcsán ismerteti nevezett lap után a Rosa Hardii eredetét. Az érdekes közlemény leírja a két rózsafaj: R. clynohylla és R. berberifolia tulajdonságait s az ezekből kapott R. Hardii-t, mindhármát fekete nyomásban bemutatva. Az eredeti közlemény szerzője Vivian Morel.

Sollen beim Pflanzen der Rosenwildlinge die Dornen an den Stämmen beseitigt werden? — (Illustr. Flora, 1888, 9. szám.) Hugo Riesing felveti a kérdést, hogy: az alanyokról beültetésekor a tüskék leszedessenek-e? Véleménye szerint a tüskék késsel minden kár nélkül levághatók, ha az alanyon kevés részletük fennhagyatik, míg kézzel azokat letördönsni nem szabad, mivel így a kéreg könnyen leválik a fáról s a tű megüszkösödik.

Hamburgi rózsató.

Rózsa Ujság II., 3.